

Informacja o strategii i celach zarządzania ryzykiem oraz poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Cieszynie.

I. Informacje o strategii i celach zarządzania ryzykiem w Banku

Podstawowe założenia procesu zarządzania ryzykiem

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych; ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.
2. W celu przeprowadzania procesów wymienionych w ust. 1 realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
3. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.
4. Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.
5. Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:
  - 1) procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
  - 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
  - 3) system limitów ograniczających ryzyko;
  - 4) system informacji zarządczej;
  - 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.
6. Do rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne, o których mowa w ust. 4, zaliczane są:
  - a) ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji i rezydualne,
  - b) ryzyko rynkowe rozumiane jako ryzyko walutowe,
  - c) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
  - d) ryzyko operacyjne,
  - e) ryzyko płynności i finansowania,
  - f) ryzyko braku zgodności,
  - g) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności),
  - h) ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego),
  - i) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,

- j) inne ryzyka uznane przez Bank za istotne, zgodnie z „Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej (...).
7. Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych; wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
8. W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku uczestniczą:
- 1) Rada Nadzorcza;
  - 2) Zarząd;
  - 3) Komitet Zarządzania Ryzykami;
  - 4) Komitet Kredytowy;
  - 5) Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości,
  - 6) Wydział kredytów,
  - 7) Stanowisko ds. zgodności,
  - 8) Audyt wewnętrzny,
  - 9) Pozostali pracownicy Banku.

Rada Nadzorcza: dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).

Zarząd: odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne, dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem powinny obejmować pełny zakres działalności Banku.

Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym – odpowiada za dostarczanie Radzie Nadzorczej i Zarządowi rzetelnych sprawozdań w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym. W Banku funkcję ww. Członka Zarządu pełni Prezes Zarządu.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Pozostałe komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w „Strategii zarządzania ryzykiem (...)” oraz zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Banku.

Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Identyfikacja, pomiar i monitorowanie ryzyka.

1. Bank stosuje metody identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością dostosowane do profilu, skali i złożoności ryzyka.
2. Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku.
3. Metody lub systemy pomiaru ryzyka, a w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.
4. Przegląd i aktualizacja metod lub systemów pomiaru ryzyka przeprowadzane są wraz z przeglądem procedur dotyczących zarządzania ryzykiem.

Limity ograniczające ryzyko.

1. Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.
2. Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania.
3. Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.
4. Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:
  - 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
  - 2) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
  - 3) analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
  - 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.
5. Z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę swojej działalności.
6. Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem określają sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych, działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.
7. Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie - zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Informacja zarządcza dotycząca zarządzania ryzykiem.

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
2. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:
  - 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
  - 2) profilu ryzyka;
  - 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;

- 4) wyników testów warunków skrajnych;
  - 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.
  4. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.
  5. Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.
  6. Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja; szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczych określa odrębna regulacja.

II. Informacje o strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku

1. Ryzyko kredytowe.

1.1. Strategia i cele zarządzania ryzykiem kredytowym.

Z uwagi na zakres i rodzaj prowadzonej działalności najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku stanowi ryzyko kredytowe oraz jego pochodne: ryzyko koncentracji, ryzyko rezydualne, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje działania mające na celu ograniczanie ryzyka kredytowego, do których należą: identyfikacja, ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka, monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka, wdrażanie technik redukcji ryzyka, zarządzanie ryzykiem rezydualnym, kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. Cel ten realizowany jest poprzez stosowanie właściwej polityki, dotyczącej ryzyka kredytowego, polegającej na racjonalnym zarządzaniu ryzykiem kredytowym i optymalizacji struktury portfela kredytowego pod kątem minimalizacji wskaźnika jego szkodowości, zapewnienia maksymalnej dochodowości i minimalizacji wymogu kapitałowego.

Zgodnie z przyjętą Strategią działania i Polityką kredytową Bank na bieżąco analizuje potrzeby rynku lokalnego w zakresie kredytowania inwestycji, finansowania budownictwa mieszkaniowego, wsparcia rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz realizacji zapotrzebowania na kredyty detaliczne. Swoją działalność kredytową Bank koncentruje głównie na kredytowaniu:

- 1) osób prywatnych w zakresie potrzeb konsumpcyjnych i mieszkaniowych;
- 2) rolników;
- 3) podmiotów zaliczanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie potrzeb związanych z działalnością operacyjną i inwestycyjną;
- 4) jednostek samorządu terytorialnego.

W odniesieniu do powyższych segmentów rynku w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym Bank wyodrębnia ryzyko kredytowe związane z daną transakcją kredytową oraz ryzyko łącznego portfela kredytowego. Doskonalenie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym, mające na celu budowę odpowiedniego portfela kredytowego i ograniczanie ryzyka do poziomu akceptowalnego przez Bank odbywa się poprzez:

- 1) budowę bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego;
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze zarówno ryzyka pojedynczej transakcji, jak i całego portfela kredytowego;
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

1.2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym

W Banku funkcjonuje scentralizowany model zarządzania ryzykiem kredytowym, w którym uczestniczą:

- 1) *Rada Nadzorcza* - zatwierdza Strategię Banku, Strategię Zarządzania Ryzykiem oraz poziom tolerancji na ryzyko kredytowe z uwzględnieniem ryzyka koncentracji a także nadzoruje ich przestrzeganie i pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem kredytowym podejmowanym przez Bank
- 2) *Zarząd Banku* - odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem kredytowym, oraz za realizację **Strategii Banku** w zakresie ryzyka kredytowego, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem, dostosowuje strukturę organizacyjną Banku oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem kredytowym do skali i charakteru prowadzonej działalności, sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania, odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu, odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem kredytowym) oraz dobór personelu do zarządzania tym ryzykiem, przeprowadza (nie rzadziej niż raz w roku) przeglądy zasad zarządzania ryzykiem kredytowym oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku, zmian obowiązujących przepisów prawa lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej) niezbędne korekty i udoskonalenia.
Za nadzorowanie obszaru ryzyka kredytowego odpowiada Prezes Zarządu, któremu podlega Wydział Kredytów, składający się z zespołu analityków kredytowych oraz zespołu wierzytelności trudnych. Wdrażanie polityki kredytowej w zakresie działalności handlowej oraz nadzorowanie pracy podległych jednostek i komórek organizacyjnych należy do zadań Członka Zarządu ds. handlowych, odpowiadającego również za współtworzenie i nadzór nad realizacją polityki kredytowej.

- 3) *Komitet Zarządzania Ryzykami*, który :

- a) opiniuje projekty: planu finansowego, strategii Banku oraz zasady polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w zakresie:
  - i. systemu limitów wewnętrznych Banku dotyczących ryzyka kredytowego,
  - ii. ryzyka związanego z koncentracją należności kredytowych,
  - iii. ryzyka związanego z produktami generującymi ryzyko kredytowe,
  - iv. ryzyka związanego ze stosowanymi zabezpieczeniami kredytów i pożyczek,
  - v. tworzenia, rozwiązania i wykorzystania rezerwy na ryzyko ogólne,
- b) opiniuje zasady identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego,
- c) opiniuje analizy ryzyka kredytowego,
- 4) *Komitet Kredytowy Banku*, opiniujący transakcje kredytowe przekazywane do decyzji Zarządu oraz propozycje klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank;
- 5) *Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości*:
  - a) opracowuje zasady polityki zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji,
  - b) monitoruje i analizuje poziom ryzyka kredytowego występującego w Banku,
  - c) identyfikuje zagrożenia mające wpływ na ryzyko kredytowe z uwzględnieniem ryzyka koncentracji Banku oraz dokonuje pomiaru i kontroli ryzyka, zgodnie z regulacjami przyjętymi przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku,
  - d) analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko kredytowe z uwzględnieniem ryzyka koncentracji,
  - e) monitoruje przestrzeganie akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego,
  - f) rekomenduje Zarządowi Banku działania mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji,
  - g) raportuje w zakresie poziomu ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji dla Komitetu Zarządzania Ryzykami, Zarządu i Rady Nadzorczej.
  - h) uczestniczy w opracowaniu Strategii Banku,
  - i) uczestniczy w opracowaniu Planu finansowego.
- 6) *Oddział Banku* - odpowiada za:
  - a) poprawność dokonanej analizy zdolności kredytowej i wydanie odpowiedniej propozycji decyzji kredytowej,
  - b) proces monitoringu ekspozycji kredytowych,
  - c) ocenę zabezpieczeń i propozycję klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
  - d) badanie terminowości spłaty kredytu oraz ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy.
- 7) *Wydział Kredytów* - odpowiada za:
  - a) weryfikację dokumentacji kredytowej pod kątem kompletności, poprawności i wiarygodności,
  - b) weryfikację oceny zdolności kredytowej, proponowanych zabezpieczeń oraz ocenę adekwatności zabezpieczeń,
  - c) ocenę poprawności propozycji decyzji kredytowych,

- d) dokonywanie niezależnego przeglądu klasyfikacyjnego portfela kredytowego oraz okresowego przeglądu zabezpieczeń,
  - e) prowadzenie rejestru osób wewnętrznych oraz Kredytobiorców powiązanych ze sobą kapitałowo lub organizacyjnie.
- 8) *Audyt wewnętrzny* ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym. Na mocy zapisów Ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy Spółdzielni Systemu Ochrony zrzeszenia BPS (w skrócie SSOZ), audyt wewnętrzny jest realizowany w Banku przez SSOZ.
- 9) *Wszyscy pracownicy Banku*, którzy są zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie działalności kredytowej oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

1.3. Identyfikacja ryzyka

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako całokształt zagrożeń związanych z działalnością kredytową Banku. Bank rozpatruje ponoszone ryzyko kredytowe jako wynik ryzyka pojedynczego kredytu (ryzyko indywidualnej transakcji kredytowej) oraz ryzyka koncentracji portfela kredytowego. Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty (równej maksymalnej wartości kredytu) i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności pomiędzy poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego.

W odniesieniu do ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej Bank zarządza ryzykiem poprzez:

- 1) stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej;
- 2) bieżący monitoring kredytowy;
- 3) przegląd ekspozycji kredytowych oraz tworzenie rezerw celowych;
- 4) windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi;
- 5) kontrolę działalności kredytowej.

Do oceny wiarygodności kredytowej Bank wykorzystuje wewnętrzne źródła danych, służące ocenie dotychczasowej współpracy z klientem oraz zewnętrzne bazy danych o wiarygodności klientów (Biuro Informacji Kredytowej, Bankowy Rejestr).

Ocena ryzyka kredytowego w przypadku klientów detalicznych odnosi się do wyliczenia zdolności kredytowej, weryfikacji wiarygodności wnioskodawcy oraz ustalenia wartości rynkowej nieruchomości w przypadku kredytów zabezpieczonych hipotecznie. Wyliczenie zdolności kredytowej odbywa się zgodnie z obowiązującą w tym zakresie Metodą i dokonywane jest na podstawie przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów (wysokość osiągniętych dochodów, informacja o ponoszonych kosztach, zobowiązaniach) i oceny możliwości spłaty wnioskowanej transakcji kredytowej w określonych terminach i kwotach, przy ustalonym przez Bank oprocentowaniu.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do portfela kredytowego obejmują działania polegające na:

- a) dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów zaangażowań,
- b) monitorowania i raportowania ekspozycji na ryzyko kredytowe według klas ryzyka,
- c) monitorowania ekspozycji kredytowych zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- d) monitorowania i raportowania wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone,
- e) analizy migracji ekspozycji kredytowych pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,
- f) monitorowania kredytów udzielanych pracownikom Banku, członkom Zarządu i członkom Rady Nadzorczej.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego w Banku obejmuje:

1) analizę ilościową z uwzględnieniem:

- a) dynamiki oraz struktury podmiotowo-produktowej obligacji kredytowych ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
- b) poziomu, dynamiki i struktury zobowiązań pozabilansowych ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
- c) poziomu i dynamiki ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,

2) analizę wskaźnikową obejmującą w szczególności poniższe wskaźniki :

- a) wskaźniki jakości portfela kredytowego pod względem klas ryzyka - wg wartości nominalnej,
- b) Wskaźniki jakości portfela kredytowego wg grup podmiotów sektora niefinansowego,
- c) Wskaźniki jakości portfela kredytowego wg produktów,
- d) Wskaźniki struktury portfela kredytowego wg podmiotów,
- e) Wskaźniki struktury portfela kredytowego wg produktów,
- f) Wskaźniki koncentracji branżowej portfela kredytowego jako procent portfela kredytowego – zgodnie z zasadami określonymi w Zasadach polityki zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. Zarządzanie ryzykiem koncentracji w Banku dotyczy w szczególności:

- 1) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie;
- 2) ryzyka wynikającego z zaangażowań w ten sam sektor gospodarczy;
- 3) ryzyka wynikającego z zaangażowań w ten sam produkt;
- 4) ryzyka wynikającego z zaangażowań w ten sam rodzaj zabezpieczenia;
- 5) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec osób wewnętrznych (art. 79 ustawy Prawo bankowe).

Identyfikuje się koncentracje zaangażowań i dokonuje oceny poziomu ryzyka kredytowego związanego z wymienionymi rodzajami koncentracji. Identyfikacja koncentracji zaangażowań polega na wskazaniu wyodrębnionych portfeli jednorodnych zaangażowań, uwzględniających określoną dla danego portfela cechę, stanowiącą ryzyko istotne w działalności kredytowej Banku.

W Banku funkcjonuje system wewnętrznych limitów z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka koncentracji zaangażowań, których wartość graniczną stanowi procentowy udział w portfelu kredytowym ogółem lub funduszy Banku.

1.4. Polityka stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka kredytowego

Warunkiem pozytywnej decyzji kredytowej, oprócz dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej klienta oraz perspektywy rozwojowej, zapewniających jego zdolność do spłaty zaciągniętego zobowiązania jest ustanowienie zabezpieczenia. Bank, podejmując decyzje o zaangażowaniu kredytowym, dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości, w całym okresie kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana poprzez pryzmat jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

Bank preferuje zabezpieczenia wykorzystywane w celu redukcji ryzyka kredytowego, w tym w szczególności:

- 1) zabezpieczenia hipoteczne na nieruchomości mieszkalnej,
- 2) zabezpieczenia hipoteczne na nieruchomości komercyjnej,
- 3) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- 4) gwarancje,

a także inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej, wynikające z regulacji Banku (np. przewłaszczenie lub zastaw na pojazdach, maszynach i urządzeniach).

Stosowane w Banku formy zabezpieczenia ekspozycji kredytowych uzależnione są od poziomu ryzyka związanego z daną transakcją kredytową, wielkością i rodzajem zaangażowania, a także okresu zaangażowania. Umowy dotyczące zabezpieczeń ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane, zarówno pod względem ekonomicznym, jak i prawnym. Dopuszczalne jest stosowanie jednocześnie kilku form zabezpieczenia wiarygodności.

Najczęściej stosowane przez Bank rodzaje zabezpieczeń w odniesieniu do poszczególnych kategorii ekspozycji kredytowych to:

- 1) ekspozycje wobec klientów detalicznych: weksel in blanco, poręczenie cywilne lub wekslowe, hipoteka na nieruchomości mieszkalnej;
- 2) ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych: hipoteka na nieruchomości, przewłaszczenie i zastaw.

1.5. Monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka

Jednym z elementów procesu zarządzania ryzykiem kredytowym jest monitoring tego ryzyka. Monitorowanie ryzyka kredytowego ma na celu przewidywanie możliwości wystąpienia straty

i jej aktywne ograniczanie, jak również wczesną identyfikację zagrożeń i podjęcie działań naprawczych. Cel ten jest realizowany poprzez następujące działania:

- 1) zidentyfikowanie ekspozycji kredytowych zagrożonych,
- 2) zaklasyfikowanie ekspozycji kredytowych do odpowiedniej grupy ryzyka;
- 3) utworzenie odpowiedniego poziomu rezerw,
- 4) podjęcie działań zapobiegawczych w celu wyeliminowania następstw ryzyka kredytowego.

Monitoring kredytowy w Banku dotyczy pojedynczych ekspozycji kredytowych i kredytobiorców, grup kredytobiorców oraz całego portfela kredytowego. W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców i zabezpieczeń. Szczegółowe zasady monitorowania portfela kredytowego oraz jego poszczególnych elementów regulują odpowiednie procedury wewnętrzne, przyjęte przez Zarząd.

Proces monitoringu realizowany jest w oparciu o ocenę terminowości spłat oraz analizę dotychczasowej współpracy z klientem, ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, kontrolę i aktualizację stanu i wartości ustanowionych zabezpieczeń.

W przypadku indywidualnej transakcji monitoring kredytobiorców obejmuje w szczególności:

- 1) sytuację ekonomiczno-finansową klienta z uwzględnieniem mierników jakościowych i ilościowych, oraz na tle branży, w której działa;
- 2) stan prawny oraz analizę rynkowych cen zabezpieczeń na podstawie własnych lub międzybankowych baz danych;
- 3) terminowość obsługi transakcji;
- 4) realizację wszystkich warunków umowy kredytowej, w tym również warunkujących uruchomienie kredytu lub jego transzy;
- 5) prawidłowe udokumentowanie celowości wykorzystania kredytu;
- 6) okresowe wizyty u klienta;
- 7) terminowość wywiązywania się ze zobowiązań dotyczących przekazywania do Banku informacji i dokumentów, zgodnie z umową kredytową;
- 8) terminowość realizacji zobowiązań publiczno-prawnych, wobec instytucji finansowych oraz wierzycieli handlowych;
- 9) strukturę własnościową, organizacyjną oraz formę prawną prowadzonej działalności;
- 10) obserwację zmian uwarunkowań zewnętrznych, która może wywierać niekorzystny wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorcy.

Na poziomie portfela kredytowego Banku monitorowanie obejmuje:

- 1) obserwację kierunków zmian jakości i struktury portfela kredytowego;
- 2) badanie niekorzystnych zjawisk w portfelu kredytowym;
- 3) podejmowanie działań zaradczych lub zmierzających do redukcji skali ryzyka kredytowego;
- 4) monitorowanie subportfeli kredytowych, w tym portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz finansujących nieruchomości, portfela osób wewnętrznych oraz portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.

Pomiar ryzyka kredytowego jest częścią procesu zarządzania ryzykiem powiązaną z monitoringiem, w którym analizuje się ryzyko w aspekcie pojedynczej transakcji, portfela kredytowego, a także wymogu kapitałowego.

Z uwagi na zaangażowanie Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie Bank dokonuje pomiaru i oceny ryzyka wynikającego z tego rodzaju zaangażowań. Bank bada m.in. poziom zaangażowania w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie, jakość ekspozycji kredytowych w tej grupie, poziom i adekwatność odpisów (rezerw), wykorzystanie i przestrzeganie przyjętych limitów (apetyty na ryzyko), kwoty nieodzyskane (straty kredytowe), poziom pokrycia ekspozycji kredytowych zabezpieczeniami (w szczególności hipotecznymi), wartości odzysku z zabezpieczeń. Bank mierzy również poziom wskaźnika LtV, wyrażającego stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości.

Raportowanie ryzyka kredytowego dokonywane jest w ramach funkcjonującego w Banku Systemu Informacji Zarządczej. Podstawowy raport z ryzyka kredytowego sporządzany dla Zarządu w okresach miesięcznych obejmuje: strukturę kredytową w podziale na jednostki organizacyjne Banku, analizę jakościową portfela kredytowego, strukturę podmiotową kredytów oraz jej dynamikę, strukturę produktową, strukturę czasową portfela kredytowego, detaliczne ekspozycje kredytowe, strukturę zabezpieczeń kredytów, koncentrację branżową, koncentrację dużych zaangażowań, zobowiązania pozabilansowe, wymóg kapitałowy, analizę zaległości. Raport przedstawiany jest Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych.

2. Ryzyko płynności i finansowania

Płynność w Banku polega na zapewnieniu zdolności do wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia dodatkowych kosztów. Utrzymywany przez Bank poziom płynności musi być dostosowany do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności i powinien zapewniać posiadanie lub łatwy dostęp do środków finansowych w wysokości zapewniającej pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki przez klientów banku.

Ryzyko płynności jest rozumiane zatem jako zagrożenie utraty zdolności do terminowej realizacji zobowiązań, a w konsekwencji niebezpieczeństwo poniesienia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością sprzedaży aktywów lub zaciągnięcia zobowiązań na niekorzystnych warunkach rynkowych.

Głównym celem strategicznym Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności, obejmujące następujące kierunki działań:

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych;
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej;
- 3) utrzymanie nadzorczych miar płynności.

Prowadzona przez Bank polityka płynnościowa zakłada dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów podmiotów niefinansowych, unikając tym samym konieczności korzystania z rynku pieniężnego w jak najdłuższym okresie czasu. Dla bezpieczeństwa działania Banku istotne jest utrzymywanie zróżnicowanych źródeł utrzymywania aktywów, ponieważ od poziomu stabilnej bazy depozytowej uzależniona jest skala rozwoju akcji kredytowej, zwłaszcza zaangażowanie w kredyty długoterminowe.

Bank kształtuje strukturę aktywów i pasywów zapewniającą osiągnięcie i utrzymywanie wszystkich wskaźników płynnościowych, w tym przede wszystkim nadzorczych miar płynności oraz wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych, na bezpiecznym poziomie, zgodnym z obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z regulacjami nadzorczymi struktura organizacyjna w zakresie zarządzania ryzykiem płynności powinna być zorganizowana tak, aby funkcja podejmowania ryzyka (operacyjna działalność rynkowa) została oddzielona od funkcji niezależnej jego kontroli i oceny. Zasada ta została w Banku zrealizowana poprzez oddzielenie pionu ryzyka od pionów operacyjnych, bezpośrednio odpowiedzialnych za prowadzenie danego rodzaju działalności rynkowej przy jednoczesnym zachowaniu przez jednostki operacyjne odpowiedzialności za podejmowane ryzyko.

System zarządzania ryzykiem płynności i finansowania Banku składa się z trzech niezależnych poziomów:

- a) Zarządzania działalnością operacyjną Banku określoną w załączniku nr 3 – „Zasady zarządzania płynnością śróddzienną”,
- b) Monitorowanie ryzyka płynności i finansowania przez Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości,
- c) Kontrola ryzyka płynności i finansowania poprzez komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielni systemu ochrony BPS S.A.

Nadzór nad wielkością podejmowanego przez Bank ryzyka płynności sprawuje Rada Nadzorcza, zatwierdzająca Zasady polityki zarządzania ryzykiem płynności. Za zarządzanie ryzykiem płynności w kategoriach stanowienia (organizacja właściwego i skutecznego procesu zarządzania ryzykiem płynności finansowej, nadzór nad tym procesem) oraz kontrolę limitów odpowiada Zarząd Banku. Ponadto w bezpośrednim procesie zarządzania płynnością Banku uczestniczą osoby wyznaczone przez Zarząd Banku, które są odpowiedzialne za zarządzania płynnością poprzez:

- a) Utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:
  - wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
  - utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,
- b) Bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,
- c) Utrzymywanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności Banku,
- d) Optymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie optymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu

- ryzyka płynności),
- e) Prawidłowe i bezpieczne zawieranie transakcji,
  - f) Identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku,
  - g) Realizację działań awaryjnych,
  - h) Realizację działań zmierzających do utrzymania nadzorczych miar płynności.

Ponadto w procesie tym uczestniczą:

Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości (WZRAiS):

- a) Dokonuje pomiaru i kontroli ryzyka związanego z płynnością, zgodnie z procedurami ustalonymi przez Zarząd Banku,
- b) Monitoruje i analizuje poziom ryzyka płynności,
- c) Opracowuje propozycje limitów dotyczących ryzyka płynności,
- d) Analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności Banku,
- e) Sporządza informacje zawierające ocenę ryzyka płynności wraz ze stosownymi wnioskami dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- f) Oblicza i monitoruje poziom nadzorczych miar płynności,
- g) Uczestniczy w opracowaniu projektu Planu ekonomiczno - finansowego, Planu pozyskania długoterminowych źródeł finansowania, przy uwzględnieniu ustalonych limitów ostrożnościowych,
- h) Weryfikuje plany awaryjne komórek i jednostek organizacyjnych, w celu zapewnienia spójności działań.

Komitet Zarządzania Ryzykami:

- a) Opiniuje Zarządowi zasady zarządzania ryzykiem płynności,
- b) Opiniuje analizy ryzyka płynności,
- c) Koordynuje działania w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.

Audyt wewnętrzny, do którego kompetencji należy niezależna ocena efektywności i skuteczności rozwiązań w zakresie identyfikacji, pomiaru i zarządzania ryzykiem płynności, który sprawowany jest w Banku przez Spółdzielnię Systemu Ochrony zrzeczenia BPS.

Do pomiaru i monitorowania płynności finansowej w Banku wykorzystywane są następujące metody pomiaru i oceny:

- 1) analiza urealnionej luki płynności;
- 2) analiza wskaźników płynności i stabilności bazy depozytowej;
- 3) analiza osadu we wkładach dla depozytów bieżących i terminowych podmiotów finansowych i niefinansowych;
- 4) analiza koncentracji dużych depozytów;
- 5) analiza zrywalności depozytów oraz wcześniejszych spłat kredytów;
- 6) analiza nadzorczych miar płynności;

- 7) analizy szokowe;
- 8) system limitów;
- 9) monitorowanie stanu środków w kasie i na rachunku nostro.

W celu monitorowania i ograniczania ryzyka płynności Bank stosuje system limitów płynności wyznaczających górną granicę akceptowanego w Banku poziomu ryzyka płynności, gdzie wyodrębnia się limity zewnętrzne, rozumiane jako nadzorcze miary płynności, limity utrzymujące całościowe narażenie Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym ze strategią Banku i wewnętrzne limity, ustalane w miarę potrzeb lub w wyniku wykonywania postanowień regulacji wyższego rzędu, obowiązujące w ramach danej komórki organizacyjnej Banku, ograniczające ekspozycję Banku na ryzyko płynności w zakresie czynności operacyjnych prowadzonych przez pracowników tej komórki organizacyjnej.

Zgodnie z Uchwałą KNF Bank monitoruje i przestrzega nadzorcze miary płynności w zakresie płynności. W roku 2019 Bank spełniał wymagania wynikające z Uchwały, utrzymując miary nadzorcze na wymaganym poziomie.

Bank oblicza również wskaźniki płynnościowe określone w Rozporządzeniu CRR, dotyczące płynności dla LCR i NSFR.

W celu ograniczenia ryzyka płynności w Banku, wprowadzony został system limitów, w tym m.in. limity na wskaźniki płynności krótkoterminowej, średnioterminowej, długoterminowej w określonych przedziałach czasowych, limity na wskaźniki zabezpieczenia płynności, limity na wskaźniki stabilności bazy depozytowej Banku, limity na wskaźniki finansowania aktywów, limity na wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych.

Proces zarządzania ryzykiem płynności objęty jest Systemem Informacji Zarządczej, w ramach którego sporządzane są cykliczne raporty płynnościowe. Raport zawierający aktualną analizę ryzyka płynności wraz z poziomami wykorzystania limitów przekazywany jest Zarządowi Banku w okresach miesięcznych. W okresach kwartalnych do wiadomości Rady Nadzorczej kierowana jest analiza ryzyka działalności Banku, która zawiera wyniki analiz sytuacji płynnościowej Banku.

3. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – ryzyko negatywnego wpływu zmian stopy procentowej na aktualny i przyszły wynik finansowy Banku oraz jego kapitał, wynikające z wrażliwości stawek oprocentowania aktywów i pasywów Banku na zmianę rynkowych stóp procentowych. W Banku rozpatruje się trzy źródła ryzyka stopy procentowej:

- 1/ **Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania** – ryzyko wynikające ze struktury terminowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych, którego źródłem są różnice w czasie dostosowania oprocentowania tych instrumentów; obejmuje ono zmiany w strukturze terminowej stóp procentowych występujące w sposób spójny na krzywej dochodowości (ryzyko równoległe) lub w sposób zróżnicowany w poszczególnych okresach (ryzyko nierównoległe),
- 2/ **Ryzyko bazowe** – ryzyko wynikające z wpływu względnych zmian stóp procentowych na instrumenty wrażliwe na zmiany stóp procentowych, które mają podobne okresy

zapadalności, ale są wyceniane według różnych indeksów stóp procentowych; ryzyko bazowe wynika z niedoskonałej korelacji w dostosowaniu stóp procentowych uzyskiwanych i płaconych od różnych instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych, które w innym przypadku miałyby podobne cechy w zakresie zmian oprocentowania; ryzyko bazowe związane jest również z ograniczonymi możliwościami zmiany oprocentowania poszczególnych aktywów i pasywów, z uwagi na niski poziom zastosowanych stóp procentowych; ryzyko bazowe wzmocnione jest poprzez stosowane przez Bank mnożniki (wskaźniki) określające relację zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w stosunku do zmiany stawek bazowych,

- 3/ **Ryzyko opcji klienta** – ryzyko wynikające z opcji (wbudowanych i jawnych) w przypadku, gdy bank lub jej klient może zmienić poziom i terminy swoich przepływów pieniężnych, a konkretnie:
- ryzyko wynikające z instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w przypadku gdy posiadacz prawie na pewno skorzysta z opcji, o ile leży to w jego interesie finansowym (wbudowane lub jawne opcje automatyczne),
  - ryzyko wynikające z domyślnie wbudowanej elastyczności lub w ramach terminów dla instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w związku z czym zmiany stóp procentowych mogą wpływać na zmianę zachowania klienta (wbudowane ryzyko opcji behawioralnej klienta).

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału, wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą. Podstawowe kierunki działań, determinujące osiągnięcie wyżej opisanego celu to:

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania;
- 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż;
- 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Bank jest narażony na ryzyko stopy procentowej głównie w zakresie działalności złotowej. Narażenie Banku na ryzyko stopy procentowej wynika przede wszystkim z ryzyka przeszacowania oraz ryzyka bazowego. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest posiadanie przez Bank znacznej luki globalnej, to jest różnicy pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi.

Bank narażony jest ponadto, w mniejszym stopniu, na ryzyko opcji klienta.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uwzględniono strukturę i kompetencje wynikające z Regulaminu Organizacyjnego Banku Spółdzielczego w Cieszynie oraz z przyjętej strategii zarządzania ryzykami. W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej udział biorą:

- 1) *Rada Nadzorcza*, która sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka stopy procentowej ze Strategią i Planem finansowym oraz zatwierdza strategię zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 2) *Zarząd Banku*, który odpowiada za organizację skutecznego procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz nadzór nad efektywnością tego procesu, wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, a także zatwierdza procedury i limity ograniczające ryzyko stopy procentowej w skali Banku oraz ustala oprocentowanie dla produktów znajdujących się w ofercie Banku;
- 3) *Komitet Zarządzania Ryzykami*, opiniujący: projekty Strategii i Polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej, procedury pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli ryzyka stopy procentowej, a także propozycje limitów ograniczających ryzyko stopy procentowej;
- 4) *Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości*, który m.in. analizuje i monitoruje strukturę bilansu Banku w aspekcie ponoszonego ryzyka finansowego oraz kontroluje przestrzeganie przyjętych w tym zakresie norm ostrożnościowych, projektuje Zasady i Politykę zarządzania ryzykiem stopy procentowej, przygotowuje propozycje limitów ograniczających ryzyko, sporządza raporty oraz na bieżąco zarządza ryzykiem stopy procentowej;
- 5) *Audyt wewnętrzny*, dokonujący kontroli i oceny prawidłowości procedur, procesów oraz jakości zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku; zadania audytu wewnętrznego Bank realizuje poprzez Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS na zasadach określonych w odrębnej umowie.

W Banku funkcjonuje system wewnętrznych limitów ryzyka stopy procentowej, które regulują dopuszczalny zakres wrażliwości wyniku odsetkowego i wartości kapitałów własnych na zmianę poziomu rynkowych stóp procentowych. Akceptowalna wielkość ekspozycji na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej jest ustalana w relacji do aktualnego poziomu funduszy własnych i determinuje skalę tolerancji na ryzyko stopy procentowej wyznaczaną przez pryzmat poziomu przyjętych limitów. System limitów w Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej księgi bankowej obejmuje:

- 1) limit dopuszczalnej zmiany wartości wyniku odsetkowego;
- 2) limit maksymalnej wartości względnej współczynnika luki;
- 3) limity z tytułu ryzyka przeszacowania, bazowego i opcji klienta;
- 4) limit zmiany wartości ekonomicznej Banku.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej przy wykorzystaniu następujących metod, dostosowanych do skali i rodzaju prowadzonej działalności:

- 1) metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- 2) wpływu zmian stóp procentowych na zmianę wyniku odsetkowego,
- 3) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- 4) metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej banku.

W ramach raportowania ryzyka stopy procentowej w okresach miesięcznych sporządzany jest raport zawierający wyniki analiz wraz z wnioskami, który po zaopiniowaniu przez Komitet

Zarządzania Ryzykami zostaje przekazany Zarządowi Banku. Zarząd Banku w okresach kwartalnych przekazuje informacje o ryzyku stopy procentowej Radzie Nadzorczej.

4. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest to ryzyko kursu walutowego, oznaczające niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian kursów walutowych na sytuację finansową Banku, w tym jego wynik finansowy i fundusze własne. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym w Banku jest ograniczanie skutków narażenia zarówno Banku, jak i jego klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut (ryzyko kursowe).

Ryzyko walutowe w Banku zawiera się wyłącznie w portfelu bankowym, Bank nie prowadzi operacji walutowych zaliczanych do portfela handlowego.

Bank prowadzi konserwatywną politykę w zakresie ryzyka walutowego, tzn. dąży do kształtowania się pozycji walutowych w granicach niewymagających tworzenia wymogu kapitałowego, przy jednoczesnym ciągłym rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom.

Bank w ramach ostrożnościowej polityki ograniczania ryzyka walutowego dąży do utrzymania jak najbardziej zrównoważonej maksymalnej pozycji walutowej.

Na koniec roku 2020 Bank posiadał aktywa i pasywa odsetkowe w walucie EUR, USD i GBP. Bank nie udzielał kredytów w walutach obcych.

Działania dotyczące pomiaru i ograniczania ryzyka walutowego w Banku są realizowane m.in. poprzez ustalony system limitów wewnętrznych i zewnętrznych, regulujący poziom ekspozycji na ryzyko. W ramach pomiaru i ograniczania ryzyka prowadzone są m.in. następujące działania:

- 1) wyliczanie pozycji walutowych netto dla poszczególnych walut oraz limitowanie dopuszczalnych otwartych pozycji w poszczególnych walutach,
- 2) wyliczanie pozycji całkowitej oraz ustalenie limitu w odniesieniu do funduszy własnych.

Wewnętrzne normy dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko stanowią również limity:

- 1) średnia pozycja całkowita za okres 12 m-cy / fundusze własne;
- 2) maksymalna zaobserwowana pozycja całkowita za okres 12 m-cy / fundusze własne;
- 3) wpływ wzrostu / spadku wszystkich kursów walutowych o 30% na wynik z pozycji wymiany, limit na maksymalny udział straty w wyniku z pozycji wymiany za okres 12 m-cy do daty analizy, stanowiący jednocześnie test warunków skrajnych;

Przeprowadzany test warunków skrajnych ryzyka walutowego służy ustaleniu potencjalnej straty, na jaką narażony jest Bank przy wystąpieniu bardzo niekorzystnych (skrajnych) zmian kursów walutowych i określeniu jej wpływu na skorygowany łączny współczynnik kapitałowy.

Normę zewnętrzną dopuszczalnego poziomu ryzyka w roku 2020 stanowił wskaźnik łącznego kapitału i poziom funduszy własnych.

W całym roku 2020 ryzyko walutowe w Banku kształtowało się na bardzo niskim poziomie. Bank kontynuował zachowawczą politykę w zarządzaniu ryzykiem walutowym, starając się utrzymywać jak najbardziej zrównoważony bilans walutowy. Ani razu nie wystąpiła konieczność utworzenia wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe, ustalone limity wewnętrzne utrzymywały się na akceptowalnych poziomach.

System raportowania obejmuje sporządzanie cyklicznych raportów, dotyczących ekspozycji na ryzyko walutowe w trybie dziennym i miesięcznym. Na każdy dzień roboczy sporządzane jest zestawienie pozycji walutowych oraz poziom wykorzystania ustalonych limitów. Raz w miesiącu sporządzany jest raport podsumowujący, zawierający m.in. informację o wielkości pozycji walutowej całkowitej oraz pozycji indywidualnych i ich udział w stosunku do funduszy własnych, informację o przestrzeganiu limitów dla pozycji walutowych, analizę sytuacji na międzybankowym rynku walutowym oraz inne uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na sposób zarządzania pozycją walutową, a także informację o wynikach przeprowadzonych kwartalnie testów warunków skrajnych. Informacje dla Zarządu przekazywane są w trybie miesięcznym, natomiast dla Rady Nadzorczej kwartalnie.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym w Banku uczestniczą:

- 1) *Rada Nadzorcza*, która sprawuje nadzór nad realizacją strategii zarządzania ryzykiem walutowym, akceptuje i dokonuje okresowego przeglądu poziomu podejmowanego ryzyka oraz systemu zarządzania tym ryzykiem w Banku, a także zapoznaje się okresowo z oceną systemu kontroli ryzyka walutowego w Banku oraz przestrzegania limitów ekspozycji na ryzyko rynkowe;
- 2) *Zarząd Banku*, który opracowuje i wprowadza strategię zarządzania tym ryzykiem, zatwierdza limity ryzyka walutowego, a także okresowo kontroluje jego poziom, jak również dokonuje oceny adekwatności systemu zarządzania ryzykiem walutowym oraz wielkości limitów ryzyka w odniesieniu do przyjętych celów finansowych Banku;
- 3) *Komitet Zarządzania Ryzykami*, opiniujący obowiązujące w zakresie ryzyka walutowego regulacje wewnętrzne, wysokość limitów oraz strategię zarządzania tym ryzykiem;
- 4) *Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości*, do którego kompetencji należy m.in. bieżące monitorowanie ryzykiem walutowym, kontrola przestrzegania ustalonych limitów i weryfikacja oraz przedkładanie propozycji limitów pozycji walutowych, opracowywanie zasad pomiaru i kontroli ryzyka walutowego w Banku oraz ich aktualizacja, a także raportowanie na temat ryzyka walutowego;
- 5) *Zespół Finansowo-Księgowy*, który kontroluje zapisy na rachunkach walutowych w księgach oraz lokuje wolne środki na lokatach w Banku Zrzeszającym;
- 6) *Audyt wewnętrzny*, dokonujący kontroli i oceny prawidłowości procedur, procesów oraz jakości zarządzania ryzykiem walutowym w Banku, realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym biorą również udział pracownicy, którzy m.in. odpowiadają za poprawne rozliczenie i zaksięgowanie zawartych transakcji, na bieżąco kontrolują stan pozycji walutowej wszystkich walut, rozliczają operacje walutowe na rachunku w Banku Zrzeszającym.

5. Ryzyko operacyjne

W Banku funkcjonuje sformalizowany system zarządzania ryzykiem operacyjnym, którego celem jest:

- 1) minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 2) usprawnianie działań prowadzonych przez Bank,

- 3) zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym tworzą w szczególności: wewnętrzne akty prawne dotyczące tego systemu, struktura organizacyjna systemu, narzędzia informatyczne wspomagające realizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dane o incydentach i zdarzeniach rzeczywistych zaistniałych w obszarze tego ryzyka.

Bank posiada odpowiednią strukturę organizacyjną, niezbędną do prawidłowego systemu zarządzania w obszarze ryzyka operacyjnego, którą tworzą:

- 1) *Rada Nadzorcza Banku*, która między innymi sprawuje nadzór nad skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, zatwierdza dokumenty strategiczne oraz strukturę organizacyjną w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym, akceptuje docelowy profil ryzyka oraz tolerancję/apetyt na ryzyko;
- 2) *Zarząd Banku*, który odpowiada min. za opracowanie i wprowadzenie odpowiednich regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, wprowadza strukturę organizacyjną w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym, nadzoruje i ocenia prawidłowość funkcjonowania systemu na każdym szczeblu.
- 3) *Komitet Zarządzania Ryzykami*, który m.in. na podstawie wyników prac analitycznych ocenia poziom ryzyka operacyjnego w skali Banku, ocenia skalę zagrożenia w sytuacjach kryzysowych, rekomenduje Zarządowi działania ograniczające skutki zrealizowanego ryzyka oraz inicjuje działania zmierzające do optymalizacji procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 4) *Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości*, który m.in. opracowuje i aktualizuje metodykę zarządzania ryzykiem operacyjnym określoną przez system aktów normatywnych definiujących proces zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz sposoby realizowania tego procesu, dokonuje i koordynuje czynności związane z identyfikacją ryzyka operacyjnego, jego pomiarem, oceną, przeciwdziałaniem i redukcją oraz kontrolą dla wszystkich obszarów działalności Banku, nowych produktów, systemów i procesów. Pełni również nadzór nad opracowaniem i koordynacją wdrożenia metod redukcji ryzyka operacyjnego lub działań zabezpieczających, współpracując w tym zakresie z komórkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za prawidłowość funkcjonowania poszczególnych obszarów działalności Banku; opracowuje standardowe analizy i raporty dla potrzeb wewnętrznych, wynikających z systemu informacji zarządczej oraz dla instytucji zewnętrznych.
- 5) *Audyt wewnętrzny*, który kontroluje mechanizmy zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oraz dokonuje przeglądów poprawności realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem, sprawowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS.
- 6) *Pozostałe jednostki i komórki organizacyjne Banku*.

Pracownicy, którzy są zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych i zewnętrznych regulacji obowiązujących w Banku, przestrzegania zasad dobrej praktyki bankowej i starannego wykonywania codziennych czynności, rejestracji i przekazywania informacji o incydentach i zdarzeniach operacyjnych, a także podejmowania innych działań ograniczających możliwość wystąpienia lub skutków ryzyka.

Osoby zajmujące stanowiska kierownicze sprawują kontrolę nad pracą nadzorowanych obszarów Banku m.in. poprzez bieżącą analizę i weryfikację zarejestrowanych incydentów, identyfikację i zapobieganie powstawaniu ryzyka operacyjnego, akceptację zgłoszonych incydentów.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, obejmujący identyfikację, pomiar (ocenę), limitowanie, monitorowanie, raportowanie, kontrolę oraz redukowanie tego ryzyka jest realizowany w sposób ciągły.

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się ex ante poprzez samoocenę ryzyka (ma to na celu zapobieganie powstawaniu nieakceptowanego poziomu ryzyka w procesach realizowanych przez Bank) oraz ex poste poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń rzeczywistych, dzięki czemu możliwe jest rozpoznanie rzeczywistego profilu ryzyka oraz monitorowanie poziomu tego ryzyka. Oceny poziomu ryzyka operacyjnego Bank dokonuje w szczególności przy użyciu następujących metod:

- 1) historyczne informacje o stratach na podstawie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego;
- 2) testowanie warunków skrajnych, mające na celu zbadanie wpływu nagłego wzrostu strat z tytułu ryzyka operacyjnego na poziom kapitału alokowanego w ten rodzaj ryzyka;
- 3) analizę poziomu kluczowych wskaźników ryzyka (KRI). Lista KRI jest zamknięta i zmienna w czasie – aktualną listę obowiązujących KRI zatwierdza Zarząd Banku z rekomendacji Komitetu Zarządzania Ryzykami.

Jednym z ważniejszych etapów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym jest przeciwdziałanie w przypadku zidentyfikowanego ryzyka, realizowane poprzez:

- 1) akceptowanie (świadome niepodejmowanie działań mających na celu ograniczenie prawdopodobieństwa lub skutków zmaterializowania się danego zagrożenia, wraz z ewentualnym zapewnieniem środków na pokrycie potencjalnie związanych z nim strat);
- 2) ograniczanie (przede wszystkim poprzez odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów, systemów, ich opis/procedury oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych);
- 3) transferowanie (przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług lub stosowanie ubezpieczeń);
- 4) unikanie (niepodejmowanie działań, z którymi wiąże się dane zagrożenie – przy wysokim poziomie ryzyka operacyjnego).

Bank stosuje również metody ograniczania występowania ryzyka (modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka do poziomu akceptowalnego, monitorowanie poziomu ryzyka w procesach, outsourcing usług, zabezpieczenia fizyczne) oraz łagodzenia jego skutków (zabezpieczenia finansowe, zabezpieczenia fizyczne, plany awaryjne). W zakresie tym obowiązują odpowiednie procedury dotyczące realizacji polityki bezpieczeństwa, obejmujące funkcjonowanie i bezpieczeństwo systemów w obrębie środowiska teleinformatycznego, ochronę danych osobowych, ochronę zasobów Banku, zarządzanie ciągłością działania Banku, powierzanie wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym.

Kluczową rolę w ograniczaniu całości ryzyka operacyjnego, na jakie narażony jest Bank odgrywa system kontroli wewnętrznej, stanowiący również istotny element systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Wadliwie funkcjonujące mechanizmy kontroli

wewnętrznej i zarządzania Bankiem mogą prowadzić do wzrostu zagrożenia z tytułu ryzyka operacyjnego.

W Banku funkcjonuje system sprawozdawczości wewnętrznej, umożliwiający ocenę narażenia na ryzyko operacyjne oraz skuteczne zarządzanie tym ryzykiem. System Informacji Zarządczej (SIZ) w zakresie ryzyka operacyjnego ma na celu dostarczenie organom nadzorczym Banku (Zarząd i Rada Nadzorcza Banku) informacji pozwalających uzyskać właściwe pojęcie o poziomie ryzyka, na które Bank jest narażony, dzięki czemu możliwe jest podjęcie przez te organy odpowiednich działań zaradczych lub ograniczających ryzyko lub jego negatywne skutki. Zarząd Banku otrzymuje raporty sporządzane przez Wydział Zarządzania ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości w trybie miesięcznym, natomiast Rada Nadzorcza w trybie kwartalnym. Zakres raportów, dotyczących ryzyka operacyjnego obejmuje informacje wymagane przepisami prawa w sprawie funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej, w tym: wykorzystanie tolerancji/apetytu na ryzyko operacyjne danego rodzaju, opis ostatnich znaczących, wewnętrznych zdarzeń operacyjnych z wewnętrznej bazy i strat z nimi związanych, informacje uzyskane na podstawie innych wykorzystywanych w Banku narzędzi służących pomiarowi ryzyka operacyjnego, np. wskaźniki KRI, wyniki testów warunków skrajnych.

6. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności jest rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych w procesach funkcjonujących w Banku.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności realizowany w Banku obejmuje:

- 1) Identyfikację ryzyka – poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów rynkowych - na podstawie uzyskiwania informacji wewnętrznych i zewnętrznych o wymaganiach w zakresie zgodności, np.
  - baz danych o zmianach aktów prawnych,
  - alertów prawnych z Banku Zrzeszającego oraz SSOZ BPS
  - ewidencji regulacji wewnętrznych Banku,
  - zgłoszonych informacji dotyczących naruszania przepisów i przyjętych norm,
- 2) ocenę ryzyka – poprzez jego pomiar lub szacowanie,
- 3) kontrolę ryzyka – poprzez projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 4) monitorowanie – wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności
- 5) raportowanie - na temat ryzyka braku zgodności – do Zarządu i Rady Nadzorczej oraz Komitetu audytu.

Zapewnianie zgodności zorganizowane jest w Banku na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).

Pierwsza linia obrony – obejmuje działanie komórek i jednostek organizacyjnych pierwszego poziomu, w tym:

- 1) bieżące zapewnianie zgodności w toku operacji – poprzez odpowiednie stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności (np. przeglądy zarządcze, udział w sporządzaniu analizy luk regulacyjnych, wydawanie zaleceń po dokonanych testach poziomych pierwszej linii obrony, dostarczanie danych do wyznaczania wartości wskaźników ryzyka braku zgodności) oraz mechanizmów kontrolnych (np. procedur, podziału zadań, autoryzacji operacji, uzyskiwania autoryzacji projektów regulacji wewnętrznych) w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych - poprzez przestrzeganie odpowiednich przepisów i regulacji wewnętrznych,
- 2) dbałość o zgodność w toku projektowania regulacji wewnętrznych dotyczących realizacji procesów Banku, w przypadku posiadania takich zadań przez komórki organizacyjne,
- 3) udział w realizacji procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności – np. w identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu oraz raportowaniu na temat ryzyka, w zakresie nie zastrzeżonym dla komórki ds. zgodności,
- 4) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania poziomego (weryfikacja bieżąca oraz testy poziome),

Druga linia – obejmuje działanie komórki ds. zgodności, a także współpracujących z nią innych komórek drugiej linii obrony, w zakresie:

- 1) stosowania mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności -
- 2) stosowania mechanizmów kontrolnych dotyczących komórki ds. zgodności – np. przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących działania komórki zgodności, zachowania podziału zadań, niezależności komórki, szkoleń w zakresie związanym z zapewnianiem zgodności i przepisami prawa lub regulacyjnymi;
- 3) stosowania mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności dotyczących innych komórek drugiej linii obrony – np. przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących działania komórek, w zakresie właściwego podziału zadań, uzyskiwania autoryzacji projektów regulacji wewnętrznych, szkoleń pracowników w zakresie związanym z zapewnianiem zgodności i przepisami prawa lub regulacyjnymi;
- 4) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach komórki zgodności - weryfikacja bieżąca pozioma oraz testy poziome,
- 5) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania pionowego (weryfikacja bieżąca pionowa oraz testy pionowe),
- 6) realizacji procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności - identyfikacji, pomiaru, monitorowanie oraz raportowania na temat ryzyka.

Trzecia linia – niezależna ocena adekwatności i skuteczności procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności poprzez działanie audytu wewnętrznego SSOZ BPS.

Bank posiada wyodrębnioną strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, którą tworzą:

- 1) *Rada Nadzorcza Banku*, m. in. sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, tym samym nadzoruje obszar zapewniania zgodności, w tym zarządzanie ryzykiem braku zgodności, będące elementem systemu kontroli wewnętrznej, zatwierdza akceptowalny poziom ryzyka braku zgodności, nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd Banku, zatwierdza Politykę zgodności i Regulamin funkcjonowania komórki ds.

zgodności, dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i komórki ds. zgodności, nadzoruje przestrzeganie regulacji wewnętrznych Banku, ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności;

- 2) *Zarząd Banku*, który m. in. projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym w zakresie zapewnienia zgodności oraz procedur anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych i standardów etycznych, odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności oraz za opracowanie, wdrożenie oraz zapewnianie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia ewentualnych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące, okresowo informuje Radę Nadzorczą Banku o adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym zapewniania zgodności;
- 3) *Komórka ds. zgodności*, która m.in. odpowiada za:
opracowanie projektów regulacji wewnętrznych, dbałość o właściwe powiązanie zarządzania ryzykiem braku zgodności ze Strategią Banku, koordynowanie działań innych komórek i jednostek organizacyjnych w zakresie zarządzania tym ryzykiem, identyfikowanie ryzyka braku zgodności, ocenę ryzyka poprzez pomiar i monitorowanie, doradzanie Zarządowi i komórkom organizacyjnym, uczestniczenie w weryfikacji zgłoszonych naruszeń, dokonywanie przeglądu wdrożenia polityki wynagrodzeń i przedstawianie raportu Radzie Nadzorczej Banku, okresowe raportowanie do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
- 4) *Pracownicy komórek i jednostek organizacyjnych Banku* pierwszej i drugiej linii obrony odpowiednio do swoich zadań.

Ryzyko braku zgodności podlega raportowaniu do Zarządu i Rady Nadzorczej w okresach kwartalnych przez pracownika komórki ds. zgodności.

7. Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego) to ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.

W procesie zarządzania ryzykiem biznesowym uczestniczą:

- 1) *Rada Nadzorcza*, która zatwierdza Strategię działania Banku, ocenia realizację przyjętych w Strategii założeń i celów, zatwierdza plany finansowe oraz ocenia ich realizację, ocenia wyniki finansowe i efektywność działania;
- 2) *Zarząd Banku*, który przyjmuje i realizuje Strategię działania, przyjmuje plany finansowe, dokonuje oceny realizacji Strategii i planów, analizuje wyniki finansowe pod kątem efektywności funkcjonowania w celu zapewnienia długoterminowej efektywności działania oraz realnego zwiększania funduszy własnych, analizuje wyniki testów warunków skrajnych oraz w uzasadnionych przypadkach podejmuje na tej podstawie stosowne decyzje zarządcze, uwzględnia aktualną i prognozowaną sytuację gospodarczą w

realizowanej polityce Banku, zatwierdza procedury związane z wdrażaniem nowych produktów;

- 3) *Komitet Zarządzania Ryzykami*, pełniący funkcję opiniodawczą;
- 4) *Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości*, który uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem biznesowym, m.in. poprzez udział w przygotowywaniu projektu rocznego i wieloletniego planu finansowego, opracowywanie okresowych ocen realizacji wykonania rocznego planu finansowego, dokonywanie analiz makroekonomicznych i prognoz gospodarczych, przeprowadzanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego. Wyniki uwzględnia w bieżącej pracy analitycznej w ramach analiz, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko kredytowe, ryzyko płynności).
- 5) *Audyt Wewnętrzny*, który przeprowadza ocenę zarządzania ryzykiem biznesowym, sprawowany w Banku przez Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS.

W ramach ryzyka biznesowego w Banku identyfikuje się następujące jego rodzaje:

- 1) ryzyko strategiczne – ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany;
- 2) ryzyko wyniku finansowego – ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań, wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitałów;
- 3) ryzyko otoczenia makroekonomicznego – ryzyko zmian warunków ekonomiczno-społecznych, mających niekorzystny wpływ na Bank (cykliczność);
- 4) ryzyko regulacyjne – ryzyko zmiany prawnych warunków prowadzenia działalności;
- 5) ryzyko konkurencji – ryzyko zmian rynkowych (warunków konkurowania) mających niekorzystny wpływ na Bank.

Bank zarządza ryzykiem biznesowym poprzez opracowanie i realizację Strategii oraz Planu ekonomiczno-finansowego, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz adekwatność kapitałową. Ilościowym odbiciem sposobu zarządzania ryzykiem biznesowym jest pozycja rynkowa podmiotu oraz wyniki finansowe. Bank dokonuje pomiaru ryzyka biznesowego poprzez wyznaczenie i analizę wskaźników ekonomiczno-finansowych oraz miar, odnoszących się do innych ryzyk, wpływających na prowadzoną działalność, a także na podstawie oceny kapitału wymaganego do skali i rozmiarów prowadzonej działalności.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla ryzyka biznesowego, których celem jest oszacowanie wpływu niekorzystnych zmian otoczenia Banku na wynik finansowy. Niekorzystne zmiany otoczenia Banku to:

- 1) zmiany stóp procentowych – analizowane w ramach zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 2) zmiany kursów walut – analizowane w ramach zarządzania ryzykiem walutowym;
- 3) zmiany czynników makroekonomicznych, tj. wzrost bezrobocia, wzrost inflacji, spadek PKB.

Zmiany czynników makroekonomicznych, tj. wzrost bezrobocia, wzrost inflacji, spadek PKB mogą wywołać następujące skutki:

- 1) pogorszenie jakości aktywów – analizowane jest w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 2) spadek poziomu depozytów – analizowane jest w ramach zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) spadek wolumenu kredytów.

Informacje o wpływie zmian czynników makroekonomicznych na poszczególne rodzaje ryzyka przekazywane są w ramach okresowych raportów i analiz, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

W Banku prowadzony jest monitoring wskaźników makroekonomicznych, obrazujących stan polskiej gospodarki, do których odnoszą się raporty, dotyczące realizacji założeń planów ekonomiczno-finansowych. Zarząd i Rada Nadzorcza Banku otrzymują informacje o realizacji rocznego planu finansowego w okresach kwartalnych.

8. Ryzyko kapitałowe

Ryzyko kapitałowe jest to ryzyko niewłaściwej struktury posiadanych funduszy własnych do skali i rodzaju działalności Banku lub ryzyko ewentualnych problemów Banku w pozyskiwaniu dodatkowego kapitału. Ryzyko kapitałowe może się zmaterializować w postaci braku kapitału adekwatnego do prowadzonej i planowanej działalności, może również objawiać się brakiem wystarczającego kapitału na pokrycie strat.

Zarządzanie ryzykiem kapitałowym ma na celu zapewnienie kontynuacji rozwoju Banku przy zapewnieniu pokrycia przez kapitały własne wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka, a także zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitałów, pozwalającego na realizację założeń zawartych w Strategii działania Banku. Główne cele kapitałowe, a także zasady, dotyczące zarządzania kapitałem określone zostały w Polityce kapitałowej Banku Spółdzielczego w Cieszynie, zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku.

Za prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem odpowiadają:

- 1) *Rada Nadzorcza Banku*, w zakresie sprawowania nadzoru nad adekwatnością systemu zarządzania kapitałem w Banku;
- 2) *Zarząd*, w zakresie wdrożenia efektywnego systemu zarządzania kapitałem na poziomie adekwatnym do skali i zakresu działalności Banku, a także w zakresie projektowania polityki dotyczącej obszaru zarządzania kapitałem oraz przeprowadzania okresowej analizy i weryfikacji pozycji Banku pod względem adekwatności kapitałowej;
- 3) *Komitet Zarządzania Ryzykami*, który na bieżąco opiniuje obszar adekwatności kapitałowej Banku oraz formułuje propozycje i zalecenia w tym zakresie;
- 4) *Wydział Zarządzania Ryzykami, Analiz i Sprawozdawczości*, w zakresie monitorowania poziomu adekwatności kapitałowej Banku, w tym także przeprowadzania symulacji zapotrzebowania na kapitał oraz koordynowania procesu szacowania wartości kapitału wewnętrznego, a także w zakresie bieżącego monitorowania poziomu poszczególnych ryzyk oraz kapitału wewnętrznego niezbędnego do ich pokrycia.

W zakresie zarządzania kapitałem wewnętrznym Bank posiada system kontroli wewnętrznej, w ramach którego audyt wewnętrzny dokonuje niezależnej oceny procesu zarządzania kapitałem, przeglądów, a także funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

Bank ustala limity w zakresie adekwatności kapitałowej, stanowiące podstawę do opracowania planów kapitałowych, co ma na celu zapewnienie adekwatności kapitałowej, również w przypadku odchylenia od planowanych poziomów ryzyka, spowodowanych zmianą sytuacji gospodarczej, zawodności procesów wewnętrznych czy też nieoczekiwanym wystąpieniem tzw. warunków skrajnych.

System raportowania, dotyczący adekwatności kapitałowej obejmuje m.in. bieżące dane o poziomie funduszy własnych, alokacji funduszy własnych na poszczególne wymogi kapitałowe, współczynnikach kapitałowych, wysokości obowiązujących limitów koncentracji zaangażowań, przestrzegania ich wysokości i poziomie wykorzystania. Zarząd i Rada Nadzorcza Banku otrzymują podstawowe informacje z zakresu adekwatności kapitałowej w okresach kwartalnych.

9. Ryzyko rezydualne

Ryzyko rezydualne jest to ryzyko wynikające z mniejszej niż założona przez Bank skuteczności stosowanych w Banku technik ograniczania ryzyka kredytowego.

Celem zarządzania ryzykiem rezydualnym w Banku jest zapewnienie skuteczności techniki ograniczenia ryzyka kredytowego oraz eliminowania ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych, co wymaga wprowadzenia w Banku procedur zarządzania ryzykiem, umożliwiających kontrolowanie ryzyka, na które może być narażony w wyniku stosowania technik ograniczania ryzyka kredytowego. W ramach zarządzania ryzykiem rezydualnym Bank monitoruje poziom ryzyka w dwóch obszarach:

- 1) w zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej;
- 2) w odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych.

W przypadku pojedynczej transakcji monitorowaniu podlega m.in. jakość i wartość zabezpieczeń zarówno przed udzieleniem kredytu, jak i w trakcie trwania umowy, ubezpieczenie zabezpieczeń rzeczowych, będących podstawą stosowania technik redukcji ryzyka kredytowego.

W odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych monitoring obejmuje m.in:

- 1) Zmiany cen nieruchomości.
- 2) Wskaźniki koncentracji z tytułu jednego rodzaju zabezpieczenia.
- 3) Wskaźniki jakości kredytów, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów finansujących nieruchomości i zabezpieczonych hipotecznie.
- 4) Wskaźniki pokrycia ekspozycji zagrożonych rezerwami.
- 5) Efekty działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych.
- 6) Przestrzeganie wewnętrznych regulacji przez pracowników kredytowych – w ramach sprawowania kontroli wewnętrznej.
- 7) Przestrzeganie zasad w zakresie tworzenia rezerw celowych oraz wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego

Ryzyko rezydualne jest uwzględnione w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym, co obejmuje procedury wewnętrzne, a także sposób organizacji.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka rezydualnego odbywa się ramach funkcjonującego systemu informacji zarządczej.

Raportowanie do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku skutków nie przestrzegania wewnętrznych regulacji oraz wyników monitorowania czynników składających się na ryzyko rezydualne odbywa się w cyklach rocznych.